

Kása Csaba

Apró Antal valós története

Apró Antal már 1945. január 18-án megkapta első pártfeladatát, és attól kezdve a kommunista pártapparátuson belül különböző, a szakszervezetek munkáját felügyelő osztályok vezetője volt, majd 1946. október 2-án a Politikai Bizottság tagja lett. Érdekes megnézni, hogy ezalatt az idő alatt konkrétan milyen megbízásokat kellett végrehajtania. Erről ő maga is beszélt egy, még a rendszerváltás előtt készült interjújában. Negyvenöt után, de még Rajk belügyminisztersége idején is – 1948. augusztus 5-ig – az volt a feladata, hogy a szakszervezetekből és az üzemi bizottságokból az államapparátusba, a hadsereghez, a rendőrséghez, a belügybe – azaz az ÁVO-hoz – munkásmozgalmi tapasztalattal rendelkező embereket, a mai szóhasználatnál kádereket találjon. A belügyből is keresték őket, de sokszor maga Rajk is kért megbízható személyeket. Az államosítás során ő választotta ki a kinevezésre kerülő, a célnak megfelelő munkásigazgatókat is. Vagyis ebben az időszakban Apró Antal megbízatása az elnyomó kommunista apparátus „feltöltése” volt. Visszaemlékezése szerint a szakszervezeteknek óriási káderfeladatot kellett megoldania.¹

Időközben, 1945. október 29. és november 3. között egy fontos pártfeladatot is elvégzett. Bárdossy László miniszterelnök perének elsőfokú tárgyalásán népbíróként a Magyar Kommunista Pártot képviselte. Érdemi szerepet nem játszott, legalábbis a dokumentumokat átnézve erre említést sem találtunk. Hogy miért őt jelölték ki, azt nem tudjuk: feltehetőleg kellett egy megbízható ember a párt részéről, aki megszavazza és aláírja Bárdossy halálos ítéletét.²

1948. augusztus 7-től már nem a pártapparátusból irányította a szakszervezeteket, hanem mint a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára. Karrierje minden szempontból szépen alakult, de közbejötték Rákosi „álmatlan éjszakái”, amelyeken megtalálta a „*pártba befurakodott kémek és kártevők, a trockista Rajk-banda*” problémájának megoldását.³

Rajk Lászlót 1949. május 30-án tartóztatták le. Apró ekkor Párizsban tartózkodott, de Rákosi hazarendelte. Arról érdeklődött: hogy miután a hazaiak közül ő ismerte legjobban Rajkot, miért nem jelentett semmit sem? Majd átadott neki két anyagot. Az egyik az üzemekben szervezkedő jobboldali

¹ Apró 1989.

² Pritz 1991., Jaszovszky 1996.

³ „Nem is volt könnyű a felgöngyölítés kidolgozása és megvallom, hogy sok álmatlan éjszakámba került, amíg a végrehajtás terve alakot öltött.” Rákosi Mátyás elvtárs nagy beszéde a nagybudapesti pártaktíván. *Szabad Nép*, 1949. október 1. 2.

szociáldemokratákról szolt, a másik személyes anyagokat, feljegyzéseket tartalmazott Apróról, a tárgyalásairól, megbeszéléseiről. Utóbbiról kiderült, hogy „véletlenül” adta oda Rákosi, és visszakérte. Ebből is sejtette Apró, hogy ő is bármikor Rajk mellé kerülhet a börtönbe.⁴

A Központi Vezetőséggel június 11-én ismertette Rákosi pártfőtitkár és Kádár János belügyminiszter a Rajk elleni nyomozás „eredményeit”. Apró Antal a KV tagjaként vett részt az ülésen. Kádár a vizsgálat részleteit szűkszavúan említve elmondta, hogy kétségkívül bebizonyosodott, hogy Rajk volt a feje annak a – szavait idézve – kémcsoporthoz, trockista bandának, amelynek tagjai idegen, imperialista hatalmak ügynökeiként beépültek a párt központjába. Rákosi pedig ismertette a határozati javaslatot, amelynek lényege: fokozni kell az éberséget és kíméletlen harcot kell folytatni a trockizmus ellen. Létrehoztak Rákosi vezetésével egy öttagú bizottságot, amelynek a feladata a párt soraiba behatolt ellenség, trockista ügynökök ártalmatlanná tétele lett. Ezután hozzászólások következtek, de természetesen mindenki mindennel egyetértett.

Apró Antal is fontosnak tartotta, hogy megszólaljon, hiszen a már idézett, hivatalos életrajza szerint 1945 előtt tíz évig Rajk közvetlen munkatársa volt, ráadásul Rákosi „véletlenül” megmutatta neki a személyéről szóló dossziét is. Így bármikor „feltárhatta” volna az akkor megalakított öttagú bizottság Apró bűnösségét is. Az ülés lefolyásáról Marosán György egyik visszaemlékezésében a következőket írta: „*Apró Antal [...] felszólalása tragikus. Apró a SZOT főtitkára. Beszél, s el-elcsuklik a hangja; törli a szemüvegét; hebeg. Rajk barátja még az építőmunkás mozgalomból. Sírva ül le.*”⁵

Nem tudjuk, hogy valóban így történt -e. Marosán visszaemlékezései nem mindig pontosak, de a jelenet, illetve az általa érzékeltetett hangulat hihető. Maga Kádár már a letartóztatása utáni, 1951. július 9-i saját kezű vallomásában azt írta: „*Láttam, hogy Apró a Rajkot leleplező KV-ülésen sírva fakadt [...]*”⁶

Visszatérve a Központi Vezetőség ülésére, annak jegyzőkönyve szerint Apró beismerte, amit le sem tagadhatott volna: Rajkkal 1945 előtt tíz évig együtt dolgozott, a barátja volt. Azután elárulta, és rávallott. Elmondta, hogy már akkor feltűnt neki, hogy Rajk a rendőrségen mindig mindent aránylag könnyen megúszott. A nagykanizsai internálása során súlyos ítélet várt rá, azonban mégis enyhe büntetést kapott. S ezek így utólag gyanús momentumok lettek. Majd azt hazudta, hogy 1945 után megromlott közöttük a viszony. Ez persze nem volt igaz, gondoljunk csak vissza; említettük a szakszervezetek kommunista párti felügyelőjeként Rajkkal, mint belügyminiszterrel való együttműködését.

⁴ Apró 1989.

⁵ Marosán 1988, 58.

⁶ Kádár 1951, 259.

Felszólalása végén Szakasits belekérdezett: emlékszik-e Rajk szerepére az építőmunkás-sztrájkban?⁷ Apró erre azt válaszolta, hogy Szakasits már 1936-ban figyelmeztette őt, hogy Rajk a rendőrség embere. Amikor legtöbbször lebuktak, akkor ezt Rajk mindig megúszta. De ő, mármint Apró, bízott Rajkban.⁸ Nem véletlen, ha – Marosán és Kádár szerint is így volt – sírva ült le Apró, hiszen a jegyzőkönyv szövege alapján Rákosiék később még így is bármikor letartóztathatták volna.

Nem sokkal ezután, 1949. december 21-én ünnepeltették meg a Szovjetunióban és a „szocialista fejlődés útjára lépő” országokban az egész „haladó emberiség bölcs vezérének”, Sztálin elvtársnak a 70. születésnapját. A magyar munkások ajándékok készítésével fejezték ki határtalan szeretetüket és ragaszkodásukat Sztálin elvtárhoz. A Moszkvába való küldésre kiválasztott tárgyakból 1949. december 1-jén kiállítás nyílt a Műcsarnokban. A megnyitó beszédet Apró Antal mondta a SZOT főtitkáraként. Biztosította a dolgozókat arról, hogy minden időben bizton fordulhatnak tanácsért, támogatásért a magyar nép nagy barátjához, Sztálinhoz. Majd felidézte Rákosi elvtárs tanítását, hogy becsületes, jó munkával kell méltónak találatni a Szovjetunió, a nagy szovjet nép és a bölcs Sztálin barátságára. Végül megvonta a tanulságot: *„A magyar dolgozó népnek Sztálinhoz való ragaszkodását, hűségét és szeretetét fejezi ki ez a kiállítás is: azok az ajándékok, amelyeket munkásaink, dolgozó parasztjaik, ifjúságunk Sztálin elvtársnak küldenek.”*⁹

Azonban hiába Apró részéről az egymást követő hűségesküek, a viharfelhők csak gyülekeztek. A szakszervezetek országos vezetőségét szindikalizmussal vádolták meg. Azzal, hogy a kommunista párt vezető szerepét tagadták, helyette a szakszervezeti mozgalmat helyezték a munkásosztály érdekeinek képviselőjévé. Az 1950. február 10-i Központi Vezetőségi ülésen Rákosi kifejtette, hogy 1945 után, a jobboldali szociáldemokraták a kommunista párt befolyásának ellensúlyozására a pártoktól független szakszervezeti mozgalom gondolatát is felvetették. *„A harc eldőlése után mi nem fordítottunk erre a kérdésre elég figyelmet [...]”*¹⁰ Vajon kit érthetett Rákosi ezen a „mi” fejedelmi többesen? Természetesen ki nem mondva, de a szakszervezet vezetését, elsősorban Aprót.

Határozat is született, megszabva a követendő irányvonalat a párt számára a szakszervezeten belül, többek között a bürokratizmus ellen. Vagyis burkoltan, de

⁷ Ez nem volt véletlen, feltehetőleg Rákosi forgatókönyve szerint zajlott, kihasználva, hogy Szakasits neheztelt Rajkra, mert 1935-ben egy szakszervezeti vezetőségi ülésen megtámadta őt. Zinner 2014, 140.

⁸ MNL-OL-M-KS-276-52-8. 33–34.

⁹ „A dolgozó magyar népnek Sztálin elvtárs iránti ragaszkodását, hűségét, szeretetét fejezik ki ezek az ajándékok”. Megnyílt a magyar dolgozók sztálini ajándékainak kiállítása. *Szabad Nép*, 1949. december 2. 3.

¹⁰ A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének határozata a Párt legközelebbi feladatairól. 1950. február 10. MNL-OL-M-KS-276-52-10. 19.

érzékelte: a szakszervezet vezetése ellen. „Következetes harcot kell folytatni a szakszervezetekben különösen erősen jelentkező bürokratizmus ellen, amely a szakszervezeti központok létszámának felduzzasztásával veszélyezteti a szakszervezetek kapcsolatát a tömegekkel. Le kell küzdeni a szakszervezetekben fellépő jobboldali szociáldemokrata ideológia örökségét, a Párttól való függetlenedés szindikalista hangulatait. A szakszervezetekben is gondoskodni kell a bírálat és önbírálat rendszeres alkalmazásáról, a szakszervezeti demokrácia kiterjesztéséről. Csak így fogják tudni a szakszervezetek a Párt vezetésével megvalósítani azt a feladatukat, hogy széles dolgozó tömegeket segítsenek bevonni a szocializmus építésébe és szocialista öntudatra segítsenek nevelni az iparosítás során a termelésbe kerülő új, dolgozó rétegeket.”¹¹

Apró azonban nem az ilyenkor szokásos önkritika módszerét alkalmazta, hanem mindenben a vezetőtársait hibáztatta. Az MDP Budapesti Pártértekezletén, 1950. június 25-én is ennek megfelelően szólalt fel: „Meg vagyunk győződve arról, hogy a szakszervezeti vezetők, Pártunk Központi Vezetőségének február 10-i határozatát, Rákosi elvtárs kritikáját a szakszervezeti mozgalom hibáiról megszívlelik és megjavítják a szakszervezeti munkát, minden területen.”¹²

Elképzelése nem jött be teljesen, ugyanis 1950. június 29-én már a Politikai Bizottság (PB) foglalkozott a szakszervezeti vezetéssel. Apró Antal előterjesztését nem fogadta el, sőt Rákosi és Gerő alapos bírálat alá vette azt. Végül a PB egy bizottságot küldött ki, hogy annak javaslatai szellemében folytassa munkáját a SZOT vezetése.¹³

Feltehetőleg mégis jól taktikázott Apró, ugyanis nemcsak a börtönt úszta meg a Rákosi által megbírált pártvezetőkkel ellentétben, hanem egy darabig még a SZOT főtitkára is maradhatott.¹⁴ Mind ez idő alatt irányította az általa vezetett szervezet önállóságának felszámolását, azaz a szakszervezet szovjet mintára történő átalakítását. Ez a magyarországi hagyományokon alapuló üzemi szintű vezetés helyett a vertikális, központosított, ágazati irányításra való áttérést jelentette. 1951. november 3-án Apró a *Szabad Nép* hasábjain be is számolt erről: a Politikai Bizottság határozatait Leninnek és Sztálinnak a szakszervezetekről szóló munkáinak szellemében végrehajtották.¹⁵ Bukása is inkább fölfelé, mint lefelé történt, ugyanis 1952. január 5-én a Népköztársaság Elnöki Tanácsa építőanyag-ipari miniszterré választotta meg. Ezután január 17-én a SZOT

¹¹ Uo. 115.

¹² A budapesti kommunistáknak példát kell mutatniok munkában, pártépítésben, a reakció elleni harcban. Az MDP Budapesti Pártértekezlete megválasztotta az új Budapesti Pártválasztmányt. *Szabad Nép*, 1950. június 27. 4.

¹³ MNL-OL-M-KS-276-53-55. 2–38.

¹⁴ Egy érdekes összefüggés: A Hajdók-ügyben játszott szerepe miatt Apró félétet ült a szegedi Csillagban abban az időszakban, amikor Rákosi tizenöt éves büntetését töltötte ott. Lehetséges, hogy akkor olyan információk birtokába jutott, ami miatt Rákosi jobbnak látta őt kihagyni a perekből?

¹⁵ Apró Antal: Lenin–Sztálin: A szakszervezetekről. *Szabad Nép*, 1951. november 3. 2.

elnöksége új, fontos beosztására való tekintettel, saját kérésére felmentette főtitkári beosztásából.

A jó párttag együtt ingadozik pártja irányvonalával

Sztálin halála, 1953. március 5-e után, június 13-a és 16-a között Nagy Imre vezetésével az MDP küldöttsége tárgyalásokat folytatott Moszkvában az SZKP KB Elnökségével. Az itt kapott utasítások alapján megindult itthon a párt átalakítása. A Központi Vezetőség június 27–28-i ülésén újjáalakították a Politikai Bizottságot, de ennek tagjai közül Aprót kihagyták. A július 4-én megalakult első Nagy Imre-kormányban pedig az építésügyi miniszter első helyettesévé fokozták le. Azonban a belharcok során nagyon hamar átállt Nagy Imre mellé, így már 1953. november 18-án a minisztertanács elnökhelyettesévé nevezték ki. Méray Tibor írta róla: *„Apró Antal, a Rákosi-garnitúra egyik jelentéktelen alvezére jelentkezik nála [Nagy Imrénél] s az »új szakasz« meggyőződéses hívének vallja magát: s ő behozza őt az új Politikai Bizottságba, megteszi a Népfront-ügyek felelősenek [...]”*¹⁶ Erre, mármint Aprónak a Politikai Bizottságba történő visszahozatalára a Központi Vezetőség 1953. október 31-i ülésén került sor.

A Politikai Bizottság 1954. május 12-én határozott a jogtalanul elítélt párttagok rehabilitálásának elveiről. Arról is döntöttek, hogy egy háromtagú bizottságot kell alakítani, amely irányítja a határozat végrehajtását.¹⁷ A május 19-i ülésen Rákosi mellett Apró is megbízást kapott a rehabilitáció felügyeletére.¹⁸

Munkája csúcspontjaként őt jelölték ki arra, hogy 1956. október 6-án Rajk Lászlónak és társainak – *„akiket 1949-ben provokációs, hamis vádakkal halálra ítélték”* – újratemetésén beszédet mondjon.¹⁹ Sok mindenről szónokolt, csak arról nem, hogy kik ítélt[tet]ték provokációs, hamis vádakkal halálra a kommunista vezetőket. De azért bejelentette: *„A párt- és állami vezetésben felelősségre vontuk és vonjuk azokat, akik ezeket a szégyenteljes törvénytelenégeket elkövették.”* Azt is közölte, hogy a párt és a kormány mélyen elítéli a történeteket. Persze Rákosi álmatlan éjszakáit nem említette. Végül fogadalmat tettek, együtt, ő a szónok és a majd kétszázézeres tömeg. *„Fogadjuk meg Rajk László és a többi elvtárs sírja előtt, hogy mindent megteszünk a biztosítékok megteremtésére, annak érdekében, hogy hasonló törvénytelen sértések soha többé ne fordulhassanak elő, hogy a párt és a nép – a munkásosztály és a nemzet – a szocialista építés és a humanizmus ügye*

¹⁶ Méray 1989, 62.

¹⁷ MNL-OL-M-KS-276-53-174. 106–108.

¹⁸ MNL-OL-M-KS-276-53-175. 169.

¹⁹ A beszéd egy részlete megtekinthető a *41. Magyar Filmhíradó Soha többé* című, a temetésről tudósító részletében a 3. perc 10. másodpercétől. <https://filmhíradokonline.hu/watch.php?id=13161>

soha többé ne válhasson el egymástól.”²⁰ A fogadalmat nem a budapestiek szegték meg, ők a szovjet tankok érkezéséig kitartottak 1956 novemberében a szabadság mellett.

Az MDP Központi Vezetősége október 23-áról 24-ére virradó éjszaka a felkelés elfojtásának politikai irányítására létrehozta a Katonai Bizottságot. Október 25-én ennek vezetőjévé Apró Antalt nevezték ki.²¹ A KV 26-i ülésén bejelentette, hogy kidolgozták a haditervet a felkelés leverésére.²² Szerencsére a vérengzést már nem volt módjuk végrehajtani. Ez persze nem tartotta vissza attól Aprót, hogy az október 27-i Nagy Imre-kormányban elvállalja az egyik miniszterelnök-helyettesi és az építésügyi miniszteri pozíciót. Október 28-a és 31-e között az MDP irányítására létrehozott hattagú elnökségnek is a tagja lett. Úgy tűnik, biztosítani akarta a győztes oldalon való jelenlétét, bármelyik is kerekedne felül a két vonal közül.

Időközben azonban rájött, vagy csak megérezte, hogy a felkelés sorsa a szovjetek kezében van, ők fognak győztest hirdetni. Esetleg még segítenek is a kiválasztott félnek győzni. Így eldöntötte, hogy ott a helye, mert csak onnan tud biztosan bekerülni a következő vezetésbe, bárkik is alkotják majd. November 2-án Jurij Andropov akkori nagykövet szervezésében egy páncélozott teherautón Marosán György, Kiss Károly és Nógrádi Sándor társaságában Budapestről Tökölre, a szovjet katonai támaszpontra ment. Onnan másnap repülőgéppel Szolnokra, a november 1-jétől beözönlő szovjet hadsereg magyarországi főhadiszállására vitték, ahol csatlakozott a Szovjetunióból visszaérkező Kádár Jánoshoz és társaihoz. Velük együtt szovjet tankon tért vissza Budapestre a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány iparügyi minisztereként.

Kádár, Apró, Dögei...

Így lett a szovjetek által 1956. november 4-én megalakított és Kádár János vezette, a kommunista társadalmat további évtizedekre konzerváló restaurációs kormány tagja. November 12-én az iparügyek vezetésével bízták meg. 1957. május 9-én a minisztertanács elnökhelyettese – kis ideig első elnökhelyettesnek nevezték tisztségét – lett, és maradt egészen 1971. május 12-ig. 1956. november 3-tól tagja az MSZMP (Ideiglenes Intéző) Politikai Bizottságának és november 7-től, Budapestre érkezésétől az MSZMP (Ideiglenes) Központi bizottságának.

1957. július 2-án a Politikai Bizottság megvitatta *A belső reakció elleni harc néhány kérdéséről* szóló jelentést. A vitában Apró Antal a megtorlások folytatása

²⁰ Az ország népének néma, fájdalmas búcsúja nagy halottainktól. *Szabad Nép*, 1956. október 7. 1.

²¹ Horváth-Ripp 1997, 38., 42.

²² Uo. 76.

mellett érvelt. „Nekünk a politikai harcot kell fokozni, büntető és igazságügyi szerveinkben, hogy ezek a szervek ütőképesek legyenek. A Belügyben is vannak még különböző csoportosulások, különböző vélemények. [...] fel kell hívni a figyelmet, hogy a politikai szilárdság, elvhűség, egység kérdésében nincs engedmény, ilyen szempontból nem következhet be liberálisabb korszak. Nem tartunk még ott, hogy nagylelkűségről beszéljünk és olyan hangulat alakuljon ki, elég volt a megtorlásokból.”²³

Elterjedt a sajtóban, hogy Apró Antal személyesen felügyelte Nagy Imre és mártírtársainak koncepciós perét; 1958. június 17-én mindenesetre ő jelentette be az Országgyűlésben Nagy Imre és három társa kivégzését, amelyet a „*nép jogos elégtételének... az ellenforradalom méltó megbosszulásának*” nevezett.

Előbbi lehetséges, hogy rábízták, mint a visszarendeződés lehangosabb támogatójára, utóbbinak elsődleges forrását azonban sehol sem találtuk. A legnagyobb probléma, hogy június 17-én az Országgyűlés nem tartott plenáris ülést, csak 19-én. A bizottsági üléseket a sajtóhíradások szerint pedig 18-án tartották. 1958. június 17-én az Igazságügyminisztérium közleményét hozta nyilvánosságra a *Népszabadság*. Ebben Nagy Imre és bűntársai perét ismertették, közölték a meghozott ítéleteket azzal a kiegészítéssel, hogy a kivégzéseket [az előző nap] végrehajtották.²⁴

Két nap múlva, június 19-én az Országgyűlés az 1958–1960. évi 3 éves népgazdaságfejlesztési terv irányelveiről szóló törvényjavaslatot tárgyalta. Apró Antal, a Minisztertanács első elnökhelyettese felszólalt a vitában és hosszasan taglalta, hogy az ipar és a mezőgazdaság szocialista fejlődése hogyan fog szárnyalni az ellenforradalom okozta károk felszámolása után. Majd megemlítve a Nagy Imréék ellen hozott ítéletet, megfenyegette az ország lakosságát; aki bármit tesz a fennálló rend ellen, az ugyanúgy fogja végezni, mint ők. „*A Legfelsőbb Bíróság Népbírószági Tanácsának Nagy Imre és társai ügyében hozott ítélete szigorú és igazságos volt. E per lefolyásával a magyar nép leszámolt azokkal a bűnösökkel, akik a nép nyakára zúdították az 1956. évi ellenforradalmi felkelést. [...] A magyar nép felszabadult, új útra, a szocializmus útjára lépett. Nem kívánja vissza a régi rendet, s mindenki vel szemben, minden külső, vagy belső ellenséggel szemben, megvédi a népi hatalmat, a szocializmus vívmányait.*”²⁵

Szolgálataiért Kádár a bizalmába fogadta. Apró mindent megkapott a pártfőtitkártól. Például az elhíresült Szemlőhegyi út 42. szám alatti villa emeleti szintjét. Az ingatlant 1952-ben államosították, majd 1958-ban utalták ki Apró

²³ HU MNL-OL-M-KS 288-5/33. 15.

²⁴ Ítélet Nagy Imre és társai bűnperében. Az Igazságügyminisztérium közleménye a Nagy Imre és társai ellen lefolytatott büntető eljárásról. *Népszabadság*, 1958. június 17. 3.

²⁵ Országgyűlés naplója 1967, 2007–2008.

Antalnak, mint szolgálati lakást. Később hozzátartozták a 44-es és 46-os számú üres telket is. Ezzel jó hosszan kertszomszédos lett Kádár akkori lakóhelyével, így feltűnés nélkül bármikor konzultálni tudtak. Ezt meg is tették sokszor, sétálva a kerítés mentén, minkettőjük a saját oldalán.²⁶

Apró Antal a Kádár János személyes döntése nyomán, 1963-ban tizenhét fővel alapított Egyetértés Vadásztársaságnak – amely később a 60–70-es évek párt- és állami vezetőit tömörítette – is az egyik alapító tagja lehetett – politikai Bizottsági tagként és miniszterelnök-helyettesként.²⁷ A kommunista pártfunkcionáriusok által lelőtt vadak trófeáit a Magyar Mezőgazdasági Múzeum őrzi. Többen, köztük ő is felajánlotta a legszebbeket a múzeum számára.²⁸

Apró Antal megalakulásától kezdve folyamatosan tagja volt az MSZMP Politikai és Központi Bizottságnak. A Politikai Bizottságba az MSZMP 1980. március 24-től 27-ig tartó XII. kongresszusán, a Központi Bizottságba az 1988. május 20–22. között tartott Országos Pártértekezletén már nem választották be. A Kádár-kormányban a minisztertanács elnökhelyettesi tisztségét 1971. május 12-ig töltötte be. Ettől a naptól lett az Országgyűlés elnöke 1984. december 19-ig, amikor nyugállományba vonulása miatt posztjáról kérésére felmentették. Továbbra is képviselő maradt, utoljára 1985-ben választották meg Szegeden. 1989. február 17-én ismertették levelét, amelyben megromlott egészségi állapota miatt képviselői mandátumáról lemondott. Egyúttal cáfolták azt a híresztelést, hogy lemondásának köze lenne a választói körében időközben megindult visszahívási eljáráshoz.²⁹

Apróné, leánya, unokája...

Apró Antal feleségének 1945 utáni politikai pályafutásáról keveset tudunk, valósággal rejtőzködött a sajtó előtt. Híryanagot még éppen, de fényképet alig lehet róla találni. A hatvanas évek végétől is csupán néhányat. Talán azért, hogy nagyszámú rokonsága ne ismerje fel?

1945-ben a Magyar Kommunista Párt Budapest XI. kerületi pártbizottságának lett az első titkára. Ezt a pozíciót életrajza szerint nyolc általános iskolai végzettséggel töltötte be. Pontosabban a korabeli iskolarendszer, és varrónői képesítése miatt inkább négy elemi- és négy polgári leányiskolát végezhetett. 1953-ban az MDP Budapesti Pártbizottsága felvétel nélkül Bölcsészkar történelem szakára, egyéves egyetemi szintű állami oktatásra javasolta.³⁰

²⁶ Szarka Ágota – Laczik Erika: Az Apró-villa titkai. *Magyar Nemzet*, 2006. február 4. 8. Ungváry–Tabajdi 2012, 181.

²⁷ Majtényi 2021, 111., Majtényi 2022, 118.

²⁸ Bányai 2007, 203.

²⁹ Apró Antal lemondott mandátumáról. *Délmagyarország*, 1989. február 18. 4.

³⁰ HU BFL - XXXV.95.a. 70.

Érdekes, hogy az előterjesztés a korábbi tanulmányai között nem említette meg a moszkvai hároméves – későbbi visszaemlékezésében szereplő – Nemzetközi Lenin Iskolát. Azt, hogy elvégezte-e javasolt egyetemi szakot, nem tudjuk, de egy ilyen potyadiploma-szerzésnek általában nehezen álltak ellen. A XI. kerületi MDP majd MSZMP pártbizottsága élén 1974-ig maradt Apró Antalné,³¹ közben 1950 és 1958 között Budapest Főváros Tanácsának is a tagja volt.

Az Apró házaspárnak három gyermeke született; Antal 1941-ben, Piroska Anna 1947. március 6-án, János 1950-ben. Piroska a szófiai kereskedelmi kirendeltségen³² és a Videotonnál kezdte karrierjét, majd Külkereskedelmi Minisztériumban folytatta. A rendszerváltás előtt a kereskedelmi miniszterhelyettesi székig jutott. A gazdasági életben tett kisebb kitérő után 1994-ben Horn Gyula Miniszterelnök Kabinetirodájának a vezetője lett, címzetes államtitkári rangban. Ezután stratégiai jelentőségű állami vállalatok, bankok vezetői pozícióit töltötte be. 2003 májusában, amikor Gyurcsány Ferencet kinevezték ifjúsági- és sportminiszternek, lemondott az összes állami cégben betöltött tisztségéről. Talán nem véletlen, hogy módszereivel kapcsolatban a „szemlőhegyi boszorkány” gúnynevet kapta.³³

Piroska a szófiai kereskedelmi kirendeltségen ismerkedett meg férjével, Petar Dobrevvel. Egy közös gyermekük született, Bulgária fővárosában, Szófiában 1972. február 2-án, Dobrev Klára.

Felhasznált irodalom

Apró 1986. Apró Antalné Kovács Klára: A Nemzetközi Lenin Iskolán. In: Petrák Katalin (szerk.): *Kun Béla a kortársak szemével*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1986. 331–342.

Apró 1989. *Apró Antal-interjú (1989, kérdező: Györffy Miklós)*. MNMKK OSZK Történeti Fénykép- és Interjútar, Interjúgyűjtemény. Jelzet: TITInt 0283.

Bányai 2007. Bányai József: Adatolt trófeák a Vadászati Gyűjteményben. In: Estók János (szerk.): *A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Közleményei 2005–2007*. Budapest, 2007.

Borvendég 2020. Borvendég Zsuzsanna: *Az impexek kora*. Kárpátia Stúdió, Köröstárkány–Balatonfőkajár, 2020.

Debreczeni 2006. Debreczeni József: *Az új miniszterelnök*. Osiris Kiadó, Budapest, 2006.

³¹ Zinner 2013, 512.

³² Az akkori szocialista külkereskedelemtől és a külföldi kirendeltségekről bővebben: Borvendég 2020.

³³ Debreczeni 2006, 135.

- Dizseri 1994.** Dizseri Eszter: *Zsindelyné Tüdős Klára. Életrajz dokumentumokban 1895–1980.* A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest, 1994.
- Horváth–Ripp 1997.** Horváth Julianna – Ripp Zoltán (szerk.): *Ötvenhat októbere és a hatalom. A Magyar Dolgozók Pártja vezető testületeinek dokumentumai. 1956. október 24–28. A pártvezetés végnapjai 1956. október 23–31.* Napvilág Kiadó, Budapest, 1997.
- Jaszovszky 1996.** Jaszovszky László (sajtó alá rendezte): *Bűnös volt-e Bárdossy László.* Püski Kiadó, Budapest, 1996.
- Kádár 1951.** Kádár János saját kezű vallomása. 1951. július 9. In: Varga László (szerk.): *Kádár János bírái előtt. Egyszer fent, egyszer lent. 1949–1956.* Osiris – Budapest Főváros Levéltára, Budapest, 2001. 257–262.
- Majtényi 2021.** Majtényi György: *Egyetértés Vadásztársaság. Horthy, Rákosi, Kádár és napjaink vadászai.* Open Books, Budapest, 2021.
- Majtényi 2022.** Majtényi György: *K-vonal. Kiváltságok, elit és luxus a szocializmusban.* Open Books, Budapest, 2022.
- Marelyn 2005.** Marelyn Kiss József – Vida István (főszerk.): *Az 1947. szeptember 16-ra Budapestre összehívott Országgyűlés almanachja 1947. szeptember 16. – 1949. április 12.* Budapest, 2005.
- Marosán 1988.** Marosán György: *Nincs visszaút. Emlékeim az 1948–1956-os évekből.* Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Politikatudományi Tanszékcsoport, Budapest, 1988.
- Méray 1989.** Méray Tibor: *Nagy Imre élete és halála.* Bibliotéka Kiadó, Budapest, 1989.
- Országgyűlés naplója 1967.** *Az 1953. évi július hó 3-ára összehívott Országgyűlés naplója.* II. kötet. Budapest, 1967.
- Ördögh 1967.** Ördögh Piroska: Törekvés antifasiszta munkásegység létrehozására a MÉMOSZ 1936. évi országos kongresszusán és XVIII. küldöttközgyűlésén. In: *Tudományos szocializmus 4.* Szeged, 1967. 25–56. (Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae Sectio Scientiae Socialismi.)
- Palotás 1965.** Palotás Imre (szerk.): *Munkáért, kenyérért, szabadságért! Az építő-, fa- és építőanyagipari dolgozók mozgalmának válogatott dokumentumai. 1920–1945.)* Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezete, Budapest, 1965.
- Papp 1955.** Papp Lajos: A diadalmas sztrájk. Az építőipari munkások 1935-ös sztrájkja. *A Magyar Munkásmozgalmi Intézet Értesítője*, 1. (1955) 4. sz. 1–19.
- Pritz 1991.** Pritz Pál (sajtó alá rendezte): *Bárdossy László a népbíróság előtt.* Maecenas Könyvkiadó, Budapest, 1991.
- Réti 1979.** Réti László: Részletek a két világháború közötti textiles munkásmozgalom történetéből. In: Hetényi Gézané et al (szerk.): *Textilipari Múzeum évkönyve 2.* 1979. Textilipari Kutató Intézet, Budapest, 1979.
- Schifferné 1983.** Schifferné Szakasits Klára: *Magamról és másokról.* Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1983. (Tények és tanúk.)

Ungváry–Tabajdi 2012. Ungváry Krisztián – Tabajdi Gábor: *Budapest a diktatúrák árnyékában. Titkos helyszínek, szimbolikus terek és emlékhelyek a fővárosban.* Jaffa Kiadó, Budapest, 2012. A kötethez kapcsolódó honlap bővebb leírásokkal: <https://www.titkosbudapest.hu/index>

Zinner 2013. Zinner Tibor: „*A nagy politikai affér*” a Rajk–Brankov-ügy. I. kötet. Saxum Kiadó, h. n. [Budapest], 2013.

Zinner 2014. Zinner Tibor: „*A nagy politikai affér*” a Rajk–Brankov-ügy. II. kötet. Saxum Kiadó, h. n. [Budapest], 2014.